

מסורת הש"ס

(א) ע"י פס"י ברכות מ. ד"ה אלו, (ב) [מספחא פייז], (ג) [ז"ל אס], (ד) [לעיל מ], (ה) [ג"ז ש], (ו) [ז"ל דמלך להצרכה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר שמואל וכו' הראשונים שאין פוסקין מה שעם לפי שאין אדם:

מוסף רש"י

מורה לי אבא. שמואל היה קולא לרב אבא לנכדו (ברכות מ.). וזנין. מוונת, ומפרנסין. לגוש וכות, אבל לא בניו ובנותיו. שאינו חייב במונותיו דחייב (לש"י ח.). תבשיט. בשמים של אבקת רובל שהנשים מתקטנות בהם (שם). מ"ד תבשיט. לא ידעין לאשמו, כל שכן צדקה. שאין עלינו לעשות צדקה מנכסיו, ואמתניתא קיימי (שם).

פוסקין מוונות. ז"ד יורדין לנכסי מי שהלך למדינת הים ופוסקין מוונות לאשמו: **בששמונו** **בו שמת** **כ"ע** לא פליגי. דפוסקין דלמאי ניוחש לה אי לזררי הרי סופה לגבות כחובתה ומשבע שלא עיכבה משלם כלום ואי לשמא אמר לה לאי מעשה ידך במונותיך וקבלה עליה משמת אינה משועבדת לו למעשה ידיה. וא"ת והרי היא משועבדת ליתומים ואף הם יאמרו לה כן אף הוא לא היה יכול לומר לה אלא א"כ היא מתרעה: **זררי**. זרורות כספים נתן בידה למונות: **חיישי' שמא אמר לה לאי מעשה ידך במונותיך**. וקבלה עליה: **איכא בינייהו גדולה**. הראויה להתפיסה מעות ולא ספקה מוונות במעשה ידיה שהן שני צורות או שאינה צולת מלאכה לזררי איכא למיחש ללאי מעשה ידך במונותיך ליכא למיחש דכיון דלא ספקה לא קבלה עליה: **אי נמי קטנה**. ובעלת מלאכה והשנים כתקן: **ופסקה**. לרב זבד פוסקין דלא עבד איניש דמתפס לזררי לקטנה לרב פפא אין פוסקין דאיכא למימר לאי מעשה ידך במונותיך אמר לה: **ואם בא ואמר פסקמי' לה מוונות**. אמתפסיה זררי: **נאמן**. ובשבעה ומחורת מה שנתנו לה ז"ד: **לאחר שמועה**. לאחר ששמעו בו שמת זא: **ולא דבר אחר**. מפרש לקמיה: **במשרה אשמו ע"י שליט**. העמיד אפטרופוס לזונה ועכשיו משך האפטרופוס את ידו להשקה ודאי לזררי ליכא למיחש ולא לשמא אמר לה לאי מעשה ידך במונותיך: **אי הכי**. דהשרה אותה ע"י שליט אפי' בניו ובנותיו נמי דהא גלי דעתיה דניחא ליה שיהו מוונין משלו: **צדקה**

ששמונו בו שמת. פירש הקונטרס דלמאי ניוחש לה אי לזררי הרי סופה ליעול כחובתה ולישבע שלא עיכבה משלם כלום והשמת צעי למימר דפליגי בלא שמעו בו שמת היינו בלא שבעה דאי בשבעה אמאי לא תטול וזה אינו דהא בסמוך פריך עד כאן לא פליגי אלא בשבעה אבל למונות

"פוסקין מוונות לאשת איש ושמואל אמר אין פוסקין מוונות לאשת איש אמר שמואל מודה לי אבא בשלשה חדשים הראשונים (א) לפי שאין אדם מניח ביתו ריקן ב"ששמונו בו שמת כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בשלא שמעו בו שמת רב אמר פוסקין דהא משועבד לה ושמואל אמר אין פוסקין מ"ט רב זבד אמר אימא זררי אתפסה רב פפא אמר חיישינן שמא אמר לה צאי מעשה ידך במונותיך מאי בינייהו איכא בינייהו גדולה ולא ספקה אי נמי קטנה וספקה תנן מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות יחנן אמר תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף עד כאן לא פליגי אלא לענין שבועה אבל מזוני יחבנין לה תרגמה שמואל בששמונו בו שמת תא שמע מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות בני כהנים גדולים אומרים תשבע חנן אומר לא תשבע יואם בא ואמר פסקתי לה מוונות נאמן הכא נמי בששמונו בו שמת והא אם בא ואמר קאמר אם בא לאחר שמועה ת"ש (ב) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות (ג) ואם בא ואמר צאי מעשה ידך במונותיך רשאי קדמו בית דין ופסקו מה שפסקו פסקו הכא נמי בששמונו בו שמת ת"ש (ד) מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות ב"ד יורדים לנכסיו וזנין צדקה

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות קו.

עין משפט
נר מצוה

י א מ"י פ"ז מהל' אשכות ה' טו סנה לאון פ' טו"ע א"ע ס' ע ע"י ה' יח ב מ"י שם טו"ע שם ספ"י י' יב ב מ"י פ"ח שם ה' יט טו"ע שם ס' ט' ספ"י ו' כ ב מ"י פ"י שם ה' טו טו"ע שם ס' טו ע ספ"י ה' כא ה' מ"י שם הלכה כה טו"ע שם ספ"י י' כב ו מ"י שם טו"ע שם ספ"י ו' טע"ף י' יא:

תוספות ר"ד

פוסקין מוונות לא"א אמר פוסקין פ"י מהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות רב זבד יורדין לנכסיו ופוסקין מוונות לאשתו ושמואל אמר אין פוסקין כששמעו בו שמת כ"ע לא פליגי שפסקין כי פליגי בשלא שמעו בו שמת רב זבד יורדין לנכסיו ושמואל אמר אין פוסקין כששמעו בו שמת וזכור מ"ט רב זבד אמר אמר זררי אתפסה רב פפא אמר חיישינן שמא אמר לה צאי מעשה ידך במונותיך. פ"י והיא קבלה עליה אבל כששמעו בו שמת פוסקין וליכא למיחש לזררי שהרי סופה לגבות כתובתה ואז תשבע שלא עכבה בידה משלם כלום ולצאי מעשה ידך במונותיך נמי ליכא למיחש שכבר מת ואינה משועבדת לו. וא"ת הרי היא משועבדת ליתומים ואף הם יאמרו לה כן. תשובה אף הוא אינו יכול לומר לה אלא תתרגמה היא והרי עכשיו אינה רוצה. אמר שמואל ומודה לי אבא בשלשה חדשים הראשונים שאין פוסקין לפי שאין אדם מניח את ביתו ריקן: תנן מי שהלך למדינת הים וכו' ע"כ לא פליגי אלא לענין שבועה אבל מזוני יחבנין לה תרגמ' שמואל כששמעו בו שמת: ומהכא שמענין שאין היתומים יכולין להשביע האלמנה כל זמן שהיא נונית דילמא אתפשה בעלה צררי דהא פסקי' לקמן הלבתא כחן כ"ש דקיל כרב דאמר פוסקין מוונות לא"א ומוקי למתני' מחיים בדעל ואיכא למימר התם הוא דפליגי עליה דחנן ואמרי תשבע דמאן לימא לן דאתא ליד יביו כחובתה ותשבע דילמא מייתא היא ברישא הלכך תשבע השתא דלמא צררי אתפשה אבל באלמנה תנונית כ"ע לא פליגי דתשבע בסוף ולא תשבע בתחלה: בני כהנים גדולים אומרים תשבע חנן אמר ר' זבד אמר ר' אבא כששמעו בו שמת והא אם בא ואמר פסקתי לה מוונות נאמן פ"י ובשבעה ומחורת לו מה שנתנו לה ב"ד ה"ג כששמעו בו שמת והא אם בא קאמר אם בא לאחר שמועה.

ששמונו **בו שמת**. פירש הקונטרס דלמאי ניוחש לה אי לזררי הרי סופה ליעול כחובתה ולישבע שלא עיכבה משלם כלום והשמת צעי למימר דפליגי בלא שמעו בו שמת היינו בלא שבעה דאי בשבעה אמאי לא תטול וזה אינו דהא בסמוך פריך עד כאן לא פליגי אלא בשבעה אבל למונות יהצין לה אלמא לשמואל אפילו בשבעה אין לה וגרלה לרבי דהיינו טעמא דששמונו בו שמת לכולי עלמא פוסקין דאין כאן שום הוכחה לאשה דתפסה זררי ולא שאלמר לה לאי מעשה ידך במונותיך אבל בלא שמעו שמת אמר שמואל דאין פוסקין דמוכחא מילתא מדאינו חוזר שנתתן ממנה בשום ענין לרב זבד זררי ולרב פפא דלמר לה לאי כו' והלכך אפי' בשבעה נמי מהימנא. מ"ר. ולכי מגמגם לפירושו דפריך בסמוך מהא דתניא מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות בני כהנים גדולים אומרים תשבע כו' ואם בא זררי ומשני בששמונו בו שמת דוחק לשנויי זא לאחר שמועה ונמנא שהיה שגר מה ששמעו בו שמת והוא מני לשנויי בלא שמעו בו שמת וזכור דפסקיה מצדא או שום אונס שאינו יכול לשזב דמודה שמואל דפוסקין לה מוונות כיון דהשתא ליכא הוכחה ואמר לי רבי דהא מילתא לא שכיח הוה שארע אונס או יפסיקו הנהר יותר מיום או יומים:

בששמונו בו שמת בור"י ע"א

לא פליגי. נראה לרבי דהאי שמעו בו שמת בשני עדים מדקאמר לקמן ששמעו בו שמת צעד אחד מכלל דעד השתא ס"ד בשני עדים וצקול נמי ליכא למימר מדפריך לקמן ת"ש האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים כו' וצאה ואמרנה גירשני בעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה ומשני כששמעו בו שמת פירוש שמת קודם אותו הזמן שאמרנה שנתגרשה ופריך מ"ש עד כדי כתובתה אפילו לעולם נמי ואי שמעו בו שמת צקול קאמר מאי קושא וכו' י"ש האמין הקול

הואיל והיא אמרה שגירשה ולא מת ולא דמיה להאיה דפרק המפקד (ז"מ דף נח: ושם) שצוי לנכסיו ושמואל אמר מורדין כששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי דמורדין והוא שמעו בו שמת אחר זמן אין מורדין קרוב מאי חידוש הוא הלא הם יורשים אותו וא"ת ואעד אחד היאך מורדין והתנן ציצמות צפרק האשה שהלכה (דף קטו: ושם) גבי האשה שאמרנה מת בעלי שאין האחים נכנסים לנחלה על פיה ומדהיא לא מהימנא עד אחד נמי לא מהימנא וי"ל דהתם מיירי לירד ולמכור אבל בהמפקד מיירי לירד על מנת שלא למכור כדמוכח התם והא דתניא לקמן ז"ד יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו אבל לא בניו ובנותיו ומוקמינן לה בששמונו בו שמת צעד אחד וקאמר בניו ובנותיו דאי צעו מיחא לנכסין צעד אחד לא מנא נחמי מונוי נמי לא יהצין להו התם נמי למכור אבל צפירות הגדלים צדה אכלי להו שפיר: **חיישינן שמא אמר לה ב'ו**. וקיצלה עליה ופטרמו ופטור הוא צק אע"ג דהשתא לא ספקה: **קטנה** וספקה. וא"ת והאיל וספקה ימירו לה ז"ד לאי מעשה ידך במונותיך ולמה יורדים לנכסיו למאן דחייש לזררי ואי לא ספקה א"כ היכי מתלה למ"ד לאי מעשה ידך והא אין מחילת קטנה כלום וי"ל כגון דספקה לזררי גדולים ולא ספקה לזררי קטנים דלזררי קטנים מהני מחילתה אי נמי צפעוטות דמקחן מקח ומתנתן מתנה. מ"ר: **תרגמה שמואל בששמונו בו שמת**. תימה א"כ מאי טעמא דזני כהנים גדולים דמה לי דמת צציתו מה לי ששמעו בו שמת ע"פ עדים ואין נראה לפרש ששמעו בו שמת. תימה א"כ מאי טעמא דזני כהנים גדולים דמה לי דמת צציתו מה לי ששמעו בו שמת ע"פ למדינת הים רבותא נקט דס"ד ניוחש כ"כ לזררי דאפילו בשבעה לית לה. מ"ר: **ואם בא ואמר פסקתי לה מוונות נאמן**. פירש רש"י אף להוציא מידה מה שנתנו לה ז"ד בשבעה דהכי משמע דאנשבעה קאי והיינו טעם דקתמא דמילתא מתפס לה זררי הלכך מוילין מידה בשבעה וגרלה לרבי (ה) להצרכה שבעה ובשבעה תגבה מה שלוחה ואלה דאי לאו הכי לא תמנא מי שלוחה לה ישראלים להפסיד אלא עכשיו שהיא נשבעת אין יראים כלום פסומיהן עליה שמשע. מ"ר: **ואם בא ואמר ר' צאי מעשה ידך במונותיך רשאי**. כלומר אם לוותה ואכלה לא אפרע שאם לא היו מלוים לזו היתה דוחקת עממה אף ע"ג דלא ספקה והאי דלמרינן לקמן לוותה ואכלה עמדה ומיאנה ודייקין טעמא דמיאנה הא לא מיאנה יהצין לה התם שפסקו לה ז"ד: **מאי פסקא**. תימה לרבי אין סתמא דמילתא אשתו דחייז במונותיה משרה על ידי שליט בניו ובנותיו דלא מיחייז במונותיהם לא משרה ורבינו שמשון מפרש הסוגיא אי הכי בניו ובנותיו נמי אי אמרת בשלמא דלא איירי מתני' במשרה אשתו ע"י שליט אלא אשתו ובניו סמוכין על שולחנו ניחא דאשתו מפרנסין והאיל והוא חייז לזונה משום חשש דשמא תתפיסה זררי אין ז"ד נמנעין מלזונה אבל בניו ובנותיו חייז במונותיהן אין לירד לנכסיו לפרנסם דצקל י"ש לחוש שמא תתפיסם זררי והניח להם מעות לפרנסם עד שישוב אבל השתא דמוקמת במשרה ע"י שליט ליכא למיחש לזררי ומשני במשרה אשתו ע"י שליט אבל בניו סמוכין על שולחנו ולא השרה ע"י שליט ולהכי חיישינן לזררי ופריך מאי פסקא דזה אין רגילות דאשתו ישרה ע"י שליט ובניו יהיו סמוכין על שולחנו: